

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Valdymo apskaita	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Daiva Tamulevičienė	Ekonomikos ir verslo administravimo fakultetas Apskaitos ir audito katedra
Kitas (-i):	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji pakopa	Privalomas / Individualiųjų studijų

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Rudens semestras	Lietuvių k.

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Apskaitos pagrindai	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5 kreditai	130 val.	48 val.	82 val.

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
<p>Dalyko tikslas yra pateikti žinias apie valdymo apskaitos metodikų diegimo ir plėtojimo įmonėje principus bei ugdyti studentų gebėjimus apskaityti, analizuoti, planuoti, kontroliuoti, valdyti įmonės išlaidas, savarankiškai priimti pagrįstus sprendimus, vertinti šių sprendimų padarinius bei pateikti šią informaciją vidiniams vartotojams.</p> <p><i>Bendrosios kompetencijos:</i> Gebės kūrybiškai spręsti vadybos ir verslo problemas taikant įgytas žinias Gebės bendrauti tarpasmeniniu ir tarpkultūriniu lygmeniu Gebės analizuoti informaciją ir daryti pagrįstas išvadas</p> <p><i>Dalykinės kompetencijos:</i> Gebės sistemaiškai vertinti organizaciją ir jos aplinką Gebės planuoti, organizuoti ir valdyti praktines veiklas</p>		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
<ul style="list-style-type: none"> - suvoks valdymo apskaitos esmę, reikšmę, taikymo sritis bei vietą įmonės valdymo informacinėje sistemoje; - žinos pagrindines išlaidų ir valdymo apskaitos koncepcijas, modelius, metodus, jų taikymo principus ir sritis; - bus pasirengę savarankiškai rinkti, sisteminti ir interpretuoti informaciją, reikalingą įmonės išlaidoms apskaityti, analizuoti, vertinti ir priimti valdymo sprendimus 	<p>Paskaitos, seminarai, darbas su literatūra ir šaltiniais; užduočių sprendimas; užduočių VMA atlikimas</p>	<p>1 tarpinis atsiskaitymas</p> <p>Vertinamosios savikontrolės užduotys virtualioje mokymosi aplinkoje</p> <p>2 tarpinis atsiskaitymas</p>
<ul style="list-style-type: none"> - parinks ir taikys įvairius išlaidų apskaitos ir savikainos skaičiavimo metodus bei sistemas, gebės vertinti jų pasirinkimo galimybių įtaką finansiniams rezultatams. - parengs ataskaitas, pranešimus, kalkuliacijas, gebės pritaikyti juos konkrečių vartotojų poreikiams. 	<p>Paskaitos, seminarai, ataskaitų kūrimas, praktinių užduočių sprendimas, užduočių VMA atlikimas</p>	<p>1 tarpinis atsiskaitymas</p> <p>Vertinamosios savikontrolės užduotys virtualioje mokymosi aplinkoje</p>

- parinks ir taikys įvairius trumpalaikių sprendimų priėmimo modelius; gebės kompleksiskai vertinti siūlomų sprendimų padarinius. - gebės vertinti išlaidų, apimties bei kitų veiksnių pasikeitimo įtaką finansiniams rezultatams bei siūlys sprendimų alternatyvas įvairioms verslo situacijoms.	Paskaitos, seminarai, darbas su moksline literatūra ir šaltiniais; ataskaitų kūrimas; užduočių sprendimas; užduočių VMA atlikimas; statistiniai skaičiavimai	Vertinamosios savikontrolės užduotys virtualioje mokymosi aplinkoje 2 tarpinis atsiskaitymas
- bus pasirengę savarankiškai rinkti, sisteminti ir interpretuoti informaciją, reikalingą įmonės veiklos planavimui, kontrolei ir vertinimui.	Paskaitos, seminarai, ataskaitų kūrimas; užduočių sprendimas; užduočių VMA atlikimas;	Vertinamosios savikontrolės užduotys virtualioje mokymosi aplinkoje 2 tarpinis atsiskaitymas

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
I dalis. Valdymo ir išlaidų apskaitos pagrindai									
1. Valdymo apskaitos informacinė sistema. <i>Valdymo apskaitos esmė, reikšmė, taikymo sritys, kryptys ir uždaviniai. Lyginamoji valdymo ir finansinės apskaitos charakteristika. Valdymo apskaitos evoliucija. Išlaidų, ribinės, biudžetinės ir strateginės valdymo apskaitos pagrindinės užduotys ir jų įgyvendinimo metodai. Valdymo apskaitos reglamentavimas tarptautiniu mastu. Valdymo apskaitos darbuotojų profesinės organizacijos ir profesinės etikos reikalavimai. Valdymo apskaitos reglamentavimas įmonės mastu. Valdymo apskaitos politikos formavimas.</i>	2		1				3	5	Literatūros studijavimas (VA: 1 sk.), tarptautinio buhalterijų etikos kodekso studijavimas.
2. Išlaidų esmė ir klasifikavimas. <i>Išlaidų apskaita valdymo apskaitos kontekste. Išlaidų samprata: jų prigimtis ir apibrėžimas. Išlaidų klasifikacijos reikšmė. Išlaidų rūšys. Gamybos ir laikotarpio išlaidos. Gamybos išlaidų elementai. Pagamintos ir parduotos produkcijos savikainos apskaičiavimas. Savikainos rūšys ir apskaičiavimo elementai</i>	2		1				3	6	Literatūros studijavimas (VA: 2 sk.), sąvokų analizė, užduočių sprendimas, ataskaitų parengimas savikontrolės užduočių VMA atlikimas.
3. Produkcijos ir paslaugų savikainos kalkuliavimo metodai. <i>Tradiciniai išlaidų skaičiavimo metodai: užsakyminis ir procesinis. Išlaidų priskyrimas užsakymui. Užsakymo savikainos skaičiavimo dokumentai. Procesinio savikainos skaičiavimo metodo esmė ir taikymo sritys. Pagrindiniai procesinio metodo etapai. Sąlyginių vienetų esmė.</i>	4		2				6	9	Literatūros studijavimas (VA: 3–4 sk.), pirminių dokumentų pildymas; savikainos skaičiavimas, ataskaitų parengimas, savikontrolės užduočių VMA atlikimas.
4. Išlaidų paskirstymas. <i>Išlaidų paskirstymo esmė ir tikslai. Išlaidų paskirstymo bazės pasirinkimas. Pridėtinių (netiesioginių) išlaidų paskirstymo metodika. Pridėtinių išlaidų priskyrimas gaminiams. Netiesioginių išlaidų normos apskaičiavimas. Išlaidų paskirstymo sistema, apimanti visas įmonės veiklos sritis (ABC sistema), jos apibūdinimas ir taikymas. ABC sistemos sukūrimo ir įgyvendinimo įmonėje</i>	4		1				5	10	Literatūros studijavimas (VA: 6–7 sk.), praktinių užduočių sprendimas, gautų rezultatų interpretavimas, savikontrolės užduočių VMA atlikimas.

<i>principai. Išlaidų paskirstymo kompleksiniams produktams metodai, jų pasirinkimo kriterijai, trūkumai ir privalumai.</i>										
1 tarpinis atsiskaitymas už 1–4 temas			1					1	6	Pasiruošimas atsiskaitymui.
II dalis. Valdymo apskaitos informacijos naudojimas priimant valdymo sprendimus										
5. Išlaidų elgesys. Išlaidų elgesio samprata ir reikšmė priimant valdymo sprendimus. Kintamos išlaidos, pastovios, mišrios išlaidos ir jų savybės. Pagrindiniai mišrių išlaidų išskyrimo metodai. Statistiniai mišrių išlaidų išskyrimo patikimumo testai.	2		1					3	6	Literatūros studijavimas (VA: 9 sk.), praktinių užduočių sprendimas, gautų rezultatų interpretavimas ir vertinimas, savikontrolės užduočių VMA atlikimas.
6. Išlaidų – apimties – pelno analizė. Ribinis pelnas. Ribinio pelno poveikis sprendimų priėmimui. Ribinio pelno ataskaita. Ribinio pelno rodikliai. IAP analizės reikšmė ir tikslai. Kritinio pelningumo (lūžio) taškas. Kritinio pelningumo taško apskaičiavimas algebriniu, ribiniu ir grafiniu metodais. Įvairios KPT panaudojimo galimybės. Tikslinių pardavimo pajamų analizė. Išlaidų, apimties, pelno ryšiai. Rizikos įvertinimo instrumentai: jautrumo analizė, veiklos svertas, saugumo riba. Įvairaus asortimento gaminių KPT ir IAP analizė.	4		2					6	9	Literatūros studijavimas (VA: 10–11 sk.), situacijų analizė, praktinių užduočių sprendimas, gautų rezultatų interpretavimas ir vertinimas, ataskaitų parengimas, savikontrolės užduočių VMA atlikimas.
7. Alternatyvių išlaidų analizė. Alternatyvaus pasirinkimo trumpalaikių sprendimų priėmimo metodas. Priklausomos ir nepriklausomos išlaidos. Alternatyvių išlaidų analizės taikymo atvejai. Geriausios (pelningiausios) alternatyvos parinkimas priimant sprendimus.	2		1					3	5	Literatūros studijavimas (VA: 13.1 sk.), situacijų analizė, praktinių užduočių sprendimas, gautų rezultatų interpretavimas ir vertinimas, savikontrolės užduočių VMA atlikimas.
8. Įmonės planų ir biudžetų sistema. Biudžetų esmė ir jų vaidmuo įmonės veiklos planavimo ir kontrolės procese. Biudžetų parengimo tikslai, principai ir sudarymo etapai. Biudžetų rūšys. Įmonės pagrindinio biudžeto sandara. Veiklos biudžeto parengimas. Investicijų planavimas. Pinigų biudžeto parengimas.	6		3					9	10	Literatūros studijavimas (VA: 14–17 sk.), praktinių užduočių sprendimas, savikontrolės užduočių atlikimas.
9. Biudžetų vykdymo kontrolė. Kontrolės esmė, rūšys. Pirmojo, antrojo ir trečiojo lygio kontrolė. Lankstaus biudžeto parengimas. Veiklos vertinimas taikant nuokrypių analizę. Nuokrypių nuo normų skaičiavimas, analizė ir valdymas	6		2					8	10	Literatūros studijavimas (VA: 18 sk.), praktinių užduočių sprendimas, savikontrolės užduočių atlikimas.
2 tarpinis atsiskaitymas už 5–9 temas			1					1	6	Pasiruošimas atsiskaitymui
Iš viso	32			16				48	82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
1 tarpinis atsiskaitymas	40 % (40 taškų)	Spalio mėn.	<p>Atsiskaitymą sudaro įvairaus sudėtingumo testo užduotys. Tarpiniu atsiskaitymu siekiama patikrinti, kaip studentai įsisavino žinias, susijusias su valdymo ir išlaidų apskaitos esme, bei įvertinti gebėjimą taikyti įvairius savikainos skaičiavimo metodus, paskirstyti išlaidas gaminamos produkcijos savikainai.</p> <p>Vertinimas: <i>puikiai</i>: surinkta 38–40 taškų; <i>labai gerai</i>: surinkti 34–37 taškai; <i>gerai</i>: surinkti 30–33 taškai; <i>vidutiniškai</i>: surinkti 26–29 taškai; <i>patenkinamai</i>: surinkti 22–25 taškai; <i>silpnai</i>: surinkta 18–21 taškas; <i>nepatenkinamai</i>: surinkta 17 ir mažiau taškų.</p>
Vertinamosios savikontrolės užduotys virtualioje mokymosi aplinkoje	20 % (20 taškų)	Semestro metu	<p>Vertinamąsias savikontrolės užduotis VMA aplinkoje sudaro įvairaus sudėtingumo praktinės užduotys. Šiomis užduotimis siekiama patikrinti pratybų bei savarankiško mokymosi metu įgytas žinias ir gebėjimus bei juos įtvirtinti.</p> <p>Vertinimas: <i>puikiai</i>: laiku, savarankiškai ir puikiai atlieka visas paskirtas savikontrolės užduotis; surinkta 19–20 taškų; <i>labai gerai/gerai</i>: laiku ir savarankiškai atlieka visas paskirtas savikontrolės užduotis, yra nedaug (neesminių) klaidų; surinkta 15–18 taškų; <i>vidutiniškai</i>: laiku ir savarankiškai atlieka daugiau kaip 2/3 paskirtų savikontrolės užduočių; sprendimuose pasitaiko klaidų ir netikslumų; surinkta 13–14 taškų; <i>patenkinamai/silpnai</i>: laiku atlieka daugiau kaip pusę paskirtų savikontrolės užduočių; daro daug (esminių) klaidų; surinkta 9–12 taškų; <i>nepatenkinamai</i>: atlieka mažiau nei pusę paskirtų savikontrolės užduočių ir daro daug (esminių) klaidų arba užduočių visai neatlieka; surinkta 8 ir mažiau taškų.</p>
2 tarpinis atsiskaitymas	40 % (40 taškų)	Gruodžio mėn.	<p>Egzaminą sudaro įvairaus sudėtingumo testo užduotys. Egzaminu siekiama patikrinti, kaip studentai įsisavino žinias, susijusias su išlaidų informacijos panaudojimu atliekant išlaidų – apimties – pelno analizę, alternatyvių išlaidų analizę bei įmonės biudžetų ir jų vykdymo kontrolės sistemos formavimu.</p> <p>Vertinimas: <i>puikiai</i>: 38–40 taškų; <i>labai gerai</i>: 34–37 taškai; <i>gerai</i>: 30–33 taškai; <i>vidutiniškai</i>: 26–29 taškai; <i>patenkinamai</i>: 22–25 taškai; <i>silpnai</i>: 18–21 taškas; <i>nepatenkinamai</i>: 17 ir mažiau taškų.</p>
Aktyvus dalyvavimas socialinių partnerių organizuojamose veiklose (<i>papildomi taškai</i>)	Iki 4 taškų	Semestro metu	Aktyviai dalyvauja soc. partnerių organizuojamose veiklose, atlieka užduotis, dalyvauja diskusijose.
Galutinis vertinimas			<p>Galutinį vertinimą sudaro bendra taškų suma, surinkta tarpinių atsiskaitymų metu bei atliekant vertinamąsias savikontrolės užduotis virtualioje mokymosi aplinkoje ir aktyviai dalyvaujant socialinių partnerių organizuojamose veiklose.</p> <p>Vertinimas: <i>puikiai</i>: 95 ir daugiau taškų; <i>labai gerai</i>: 85–94 taškai; <i>gerai</i>: 75–84 taškai;</p>

			<i>vidutiniškai: 65–74 taškai;</i> <i>patenkinamai: 55–64 taškai;</i> <i>silpnai: 45–54 taškai;</i> <i>nepatenkinamai: mažiau nei 45 taškai.</i>
Egzaminas eksternu	100 proc.		Egzaminą sudaro teorinės ir įvairaus sudėtingumo teorinės ir praktinės užduotys. Egzaminu siekiama patikrinti kaip studentai įsisavino 1–9 temų žinias ir geba jas taikyti. Vertinimas: <i>puikiai: teisingai atsakyta 95–100 proc. klausimų;</i> <i>labai gerai: teisingai atsakyta 85–94 proc. klausimų;</i> <i>gerai: teisingai atsakyta 75–84 proc. klausimų;</i> <i>vidutiniškai: teisingai atsakyta 65–74 proc. klausimų;</i> <i>patenkinamai: teisingai atsakyta 55–64 proc. klausimų;</i> <i>silpnai: teisingai atsakyta 45–54 proc. klausimų;</i> <i>nepatenkinamai: teisingai atsakyta mažiau nei 45 proc. klausimų.</i>

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
D. Tamulevičienė, R. Subačienė	2023	Valdymo apskaita: įmonės išlaidų ir biudžeto valdymas (VA)		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla Valdymo apskaita: įmonės išlaidų ir biudžeto valdymas
V. Lakis, J. Mackevičius, L. Gaižauskas	2010	Valdymo apskaitos teorija ir praktika		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
Papildoma literatūra				
D. Tamulevičienė, J. Mackevičius	2021	Išlaidų apskaitos ir produkcijos savikainos kalkuliavimo problemos: retrospektyvus ir perspektyvus kontekstas		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
J. K. Shim, J. G. Siegel, A. I. Shim	2012	Budgeting Basics and Beyond	4 th ed.	John Wiley & Sons, Incorporated https://ebookcentral.proquest.com/lib/viluniv-ebooks/reader.action?docID=697749
J. Mackevičius	2003	Valdymo apskaita. Konceptija, metodika, politika		Vilnius: TEV
J. Mackevičius	2019	Apskaita, auditas, analizė: teorijos, metodikos, nuostatos (3 skyrius)		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
J. Mackevičius, R. Subačienė	2016	Lietuvos buhalterinės apskaitos sistema: praeitis, dabartis, perspektyvos (7 skyrius)		Vilnius: Akademinė leidyba
P. Periasamy	2010	Textbook of Financial Cost and Management Accounting		Global Media https://ebookcentral.proquest.com/lib/viluniv-ebooks/reader.action?docID=3011183
M. N. Arora	2010	Advanced Cost Accounting: Theory, Problems and Solutions		Himalaya Publishing House https://ebookcentral.proquest.com/lib/viluniv-ebooks/reader.action?docID=588038
C. Drury	2015	Management and cost accounting		Thomson Learning